

ŠKOFIJA NOVO MESTO
DIOECESIS NOVAE URBS

SINODALNI DOKUMENT

ŠKOFIJE NOVO MESTO

Novo mesto, 22. marec 2024

Uvod

Papež Frančišek je s sklicem sinode povabil celotno Cerkev k razmisleku o tem, kakšno Cerkev si kot verno občestvo želimo in kakšno je njeno poslanstvo v sedanjem svetu. Sinoda želi odgovoriti na mnogotere izzive časa, v katerem živimo. Vsi verniki smo po krstu poklicani, da sooblikujemo podobo Cerkve in dejavno sodelujemo pri njenem življenju.

»Sinodalni proces je predvsem duhovni proces. Ni le mehanično zbiranje podatkov ali vrsta srečanj in razprav. Sinodalno poslušanje je usmerjeno k razločevanju. Od nas zahteva, da se učimo in izvajamo umetnost osebnega in skupnega razločevanja, se poslušamo, poslušamo svoje versko izročilo in znamenja časa ter skušamo razločiti, kaj Bog govori vsem nam. Papež Frančišek tako opisuje oba med seboj povezana cilja tega procesa poslušanja: 'Poslušati Boga, da bomo z njim slišali krik njegovega ljudstva; poslušati njegovo ljudstvo, dokler ne bomo v sozvočju z voljo, h kateri nas kliče Bog.'« (Vademecum 2.2.)

Na slovenski ravni je bila zato oblikovana animacijska skupina za sinodalne procese. V skladu s sinodalnim pristopom je bila taka skupina formirana tudi v novomeški škofiji. Njena skrb je poslušanje, razločevanje, obveščanje, koordinacija in povezovanje na škofijski ravni.

Sinodalni procesi v škofiji Novo mesto

Če je poslušanje metoda sinodalnega procesa in je razločevanje cilj, potem je sodelovanje pot. Če spodbujamo sodelovanje, nas to vodi iz samih sebe k vključevanju drugih, ki imajo drugačna stališča od naših. Če poslušamo samo tiste, ki imajo enake poglede kot mi, ne bomo želi sadov. Dialog vključuje združevanje različnih mnenj. Bog pogosto govori

z glasovi tistih, ki jih zlahka izključimo, zavržemo ali odpišemo. Še zlasti se moramo potruditi, da bomo prisluhnili tistim, ki bi se nam morda zdeli nepomembni, in tistim, ki nas izzivajo, da razmislimo o novih stališčih, ki bi lahko spremenila naš način razmišljanja.

Sinodalni proces v škofiji Novo mesto se je začel s poslušanjem in sinodalno potjo, ki je pot sodelovanja in razločevanja. V sklopu teh sinodalnih procesov so na ravni škofije Novo mesto potekale dejavnosti na različnih nivojih. Iz prvega poslušanja in razločevanja je bila najprej posebna pozornost namenjena ožjim sodelavcem: katehistom in katehistinjam, bralcem Božje besede in ključarjem. Na ta način so bili slišani župnijski sodelavci in upoštevane njihove karizme. Kot nadaljevanje teh procesov je potekalo škofijsko sinodalno srečanje (16. marca 2024 v Baragovem zavodu v Novem mestu). Na škofijsko sinodalno srečanje so bili povabljeni predstavniki različnih pastoralnih skupin z namenom, da bi bile zastopane karizme v najširšem pomenu.

Vprašanja za poslušanje, sodelovanje in razločevanje v krajevni Cerkvi

Na podlagi sinodalnih dokumentov in v skladu z dokumentom Slovenske škofovske konference (*Skupaj naproti sinodalnemu zasedanju 2024, 18.1.2024, št. 10/24*) so člani animacijske skupine na svojih srečanjih po sinodalni metodi poslušanja in razločevanja prepoznali tiste vsebinske teme in vprašanja, na katere lahko kot krajevna Cerkev laikov in duhovnikov vplivamo, o njih razmišljamo, jih dopolnjujemo in s pomočjo odgovorov na ta vprašanja konkretno sodelujemo pri oblikovanju podobe naše krajevne Cerkve.

Animacijska skupina ugotavlja, da v škofiji Novo mesto nekatere dejavnosti že potekajo v sinodalnem duhu poslušanja, sodelovanja in razločevanja, potrebno pa bo vložiti kar nekaj navora, da se bo življenje krajevne Cerkve še bolj približalo uresničevanju sinodalnih načrtov. Da bi lahko še bolj prisluhnili delovanju Svetega Duha, drug drugega poslušali, sodelovali in skupaj stopali po sinodalni poti, so na posebnem škofijskem sinodalnem srečanju 16. marca 2024 v Baragovem zavodu v Novem mestu udeleženci v sinodalnem duhu pripravili izhodišča za nadaljnje delo. Med izhodišči, ki jih predlaga dokument Slovenske škofovske konference, so bile na tej stopnji sinodalnega procesa prepoznane teme, ki posebej veljajo za škofijo Novo mesto:

1. **Obraz Cerkve:** Moje doživljanje župnije in Cerkve
2. **Vključenost laikov:** Angažiranost laikov v župniji
3. **Naloge in službe laikov v Cerkvi:** Poslanstvo laikov v župniji
4. **Sinodalni pristop k formaciji:** Možnosti nenehnega izpopolnjevanja
5. **Moja soodgovornost:** Moj delež v življenju župnije

Sinodalna izhodišča škofije Novo mesto

Glede na izbrane teme in z uporabo sinodalnega pogovora v Duhu, so se izoblikovala stališča, ki bodo v sinodalnem procesu pomagala oblikovati življenje krajevne Cerkve v škofiji Novo mesto.

1. OBRAZ CERKVE: Moje doživljanje župnije in Cerkve

V delovni skupini, ki je obravnavala obraz Cerkve, je bil dan poudarek na osebno doživljanje župnije in celotne Cerkve. Udeleženci so odkrivati obraz Cerkve, ki odseva v župniji, ki ima svojo lepoto, pa tudi svoje gube.

1. Kaj v moji župniji dobro deluje name, na mojo družino?

Udeleženci so poudarili občestvenost v različnih oblikah, kjer se kot kristjani združujemo za rast Božjega kraljestva in oznanjevanje evangelija, ter pomen malih občestev oz. skupin. Mnogo malih občestev je živih in dejavnih: zakonske skupine, mladinske skupine, pevski zbori, molitvene skupine, animatorji oratorija, voditelji skavtov in še mnogo drugih.

Župnije so hvaležne za duhovnika, pri tem pa doživljajo, kako pomembno je, da ima duhovnik čut za različne karizme, ki se odražajo v različnih občestvih.

Posebna misel je bila namenjena pomenu druženja občestva po sveti maši. S tem se sveta maša in srečanje s Kristusom nadaljuje kot agape in nato nepretrgoma naprej v vsakdanjem življenju.

Ko združimo hvaležnost ljudi za svojega duhovnika s pomembnostjo druženja po sveti maši, je pomembno, da ob pomanjkanju duhovnikov in ob župnijah brez svojega župnika gradimo občestva pastoralnih območij več župnij, kjer bo tudi duhovnik imel čas za srečanje s svojim občestvom po maši in ne bo hitel od cerkve do cerkve.

2. Na kakšen način sem sam vključen, kje je (bi lahko bilo) moje mesto v župniji?

Udeleženci so izpostavili pomen sodelovanja pri različnih oblikah pastoralnega dela in v malih občestvih, kot so: družinska kateheza, pevski zbor, ministranti, gospodarski svet, ključarji ter druge oblike.

Potrebno je sodelovanje ter prevzemanje odgovornosti. Upoštevati je potrebno karizme in sposobnosti, s katerimi se v evangeljskem duhu oblikuje župnijsko oziroma pastoralno občestvo.

3. Kaj mi je najbolj pomembno, da Cerkev danes oznanja?

V skupini so poudarili kot ključno: delovanje Svetega Duha, zakramentalno življenje in osebni odnos z Bogom.

Kristjan kot tudi vsak človek odprtega srca hrepeni po Božji bližini. Poslanstvo Cerkve temelji na treh stebrih: liturgija ali bogoslužje, oznanjevanje ali kateheza in karitas ali razdajajoča se ljubezen. Vse to se izvršuje v občestvu in v tem prepoznavamo delo duhovnika kot pastirja občestva skupaj z laiki.

2. VKLJUČENOST LAIKOV: Angažiranost laikov v župniji

Delovna skupina je imela pred seboj izzive osebne zavzetosti laičnih sodelavcev, vključenost v cerkvena občestva, vključenost in poznavanje cerkvene hierarhije.

1. Na katerih področjih smo danes laiki dejavni v moji župniji?

Udeleženci posveta so naštevali številna področja dejavnosti: pevski zbor, branje beril, ministranti, ŽPS, pritrkovalci, uredniki spletnih strani in socialnih omrežij, člani delovnih akcij, krasilna, mladinska skupina, animatorji, katehisti, karitas, animatorji oratorija, gospodarski svet, voditelji birmanskih skupin, delivci obhajila, molitvene skupine, mežnarji, ključarji, skavti, mladinski pastoralni svet, zakonske skupine, jasličarji.

Iz navedenega je razvidno, da imamo izjemno široko paleto župnijskih oziroma pastoralnih dejavnosti. Gotovo tu niso našteve vse dejavnosti. V iskanju odgovorov na mnoga pastoralna vprašanja današnjega časa je potrebno najprej ovrednotiti obstoječe skupine in jih umestiti v današnji način življenja in oznanjevanja. Tako se bodo kristjani prepoznavali v vključenosti v malih občestvih in v teh skupinah črpali moč za življenje po evangeliju.

Mnogo obstoječih malih občestev pomeni tudi mnogo voditeljev teh občestev. Potrebna je torej skrb krajevne Cerkve za vse te voditelje, za njihovo duhovno formacijo in nenehno (permanentno) izobraževanje.

2. Kje vidim svoje mesto v župniji?

Večina udeležencev se prepozna v službah, ki jih v župniji opravljajo. Zanimivo je, da svoje mesto vidijo tudi na področjih, kjer bi bilo potrebno v prihodnje storiti korak dlje: delo z mladimi, ostarelimi in vzgoji birmancev za župnijske poklice.

Kljub navidezni apatičnosti, večkrat nezainteresiranosti je čutiti, da verni laiki po svojem krstnem dostojanstvu želijo imeti aktivno vlogo v župnijskem občestvu. Zato so toliko bolj pomembni koraki sinode, kot so poslušanje, občestvo in razločevanje, da vsi skupaj primerno porazdelimo naloge in skupaj ustvarjamo v novih okoliščinah. Te nove okoliščine narekujejo tudi prevetritev dela, ki ga je do sedaj opravljal samo duhovnik, duhovnikova naloga pa je skrbno duhovno spremljanje in vzgoja župnijskih sodelavcev.

3. Kje vidim druge možnosti sodelovanja laikov v župniji in Cerkvi?

V prihodnje bo potrebno več sodelovanja na ravni župnije in več pomoči duhovnikom. Izhajati bomo morali iz realnih potreb ljudi, občestva, župnij, pastoralnih področij ... Izpostavljeno je bilo nudenje duhovne opore, delo s starejšimi ter pomoč duhovnikom pri administrativnih delih.

Ovrednoti naj se duhovnikova vloga na področjih, ki jih lahko opravlja samo duhovnik, kot je podeljevanje zakramentov, duhovno spremljanje, homiletika ... Ob tem se duhovnika razbremeni, hkrati pa duhovnik postaja bolj uresničen v svojem duhovniškem poklicu.

3. NALOGE IN SLUŽBE LAIKOV V CERKVI: Poslanstvo laikov v župniji

Delovna skupina se je osredotočila na upoštevanje osebnih karizem in darov v službi Cerkve.

1. Kako gledam na službe/poslanstvo laikov v cerkvi: bralci, katehistinje, izredni delivci obhajila?

Vsaka služba, ki jo laik sprejme v župniji, v njej pripomore k boljšemu in lažjemu delovanju. Tako se krepi povezanost in ustvarja pripadnost med župljani. Le na ta način je mogoče ustvariti neko novo vizijo skupnosti.

Smo v drugačnih okoliščinah, ki večkrat terjajo drugačne pristope pri oznanjevanju. Papež Frančišek pravi: »V tem smislu je jasno, da namen sinode ni v pisanju drugih dokumentov, temveč v navduševanju ljudi, da začnejo sanjati, v kakšno Cerkev smo poklicani; da se razcveti upanje in spodbudi zaupanje, da se obvežejo rane, da se stkejo nove in globlje vezi, da se učimo drug od drugega, da gradimo mostove, da razsvetlimo

razum, da ogrejemo srca in da okrepimo roke za naše skupno poslanstvo (PD, 32). To pomeni, da cilj tega sinodalnega procesa ni v preprostem opravljanju vrste nekih nalog, ki imajo svoj začetek in konec, ampak je pot pristne rasti v občestvo in poslanstvo, h kateremu Bog kliče Cerkev v tretjem tisočletju.» (Vademekum 1.3)

2. Kako gledam na (novo) službo voditelja nedeljskega bogoslužja?

Udeleženci niso bili v polnosti seznanjeni s službo laiškega voditelja nedeljskega bogoslužja, saj v škofiji še ni bilo takšnih potreb.

Glede službe voditelja nedeljskega bogoslužja so imeli različna mnenja. Večina je sicer za to, da se ob izrednih primerih ta služba vpelje, vendar s kompetentnimi ljudmi. Nujno je, da ostane jasna meja med voditeljem nedeljskega bogoslužja in duhovnikom.

Glede na dejansko stanje se je potrebno pripravljati tudi na takšne oblike oznanjevanja, vendar počasi, premišljeno in skrbno.

3. Na katerih področjih menim, da bi laiki lahko prevzeli odgovornost namesto duhovnikov?

Področja, kjer laiki lahko namesto duhovnika še bolj prevzamejo odgovornost, so: katehist/katehistinja, skrb za objekte, vodenje knjig, druga administrativna dela. Na ta način se duhovnik lahko bolj posveti sebi lastnemu poslanstvu.

Poleg naštetih je potrebno iskati, vzgajati in izobraževati še za mnoga druga področja življenja Cerkve. Papež Frančišek spodbuja: »Ta prehojena skupna pot nas bo povabila k prenovi našega mišljenja in naših cerkvenih struktur, da bi živeli Božji klic Cerкви sredi današnjih znamenj časa. Poslušanje celotnega Božjega ljudstva bo pomagalo Cerкви, da bo sprejela pastoralne odločitve, ki bodo, kolikor je mogoče, odsevale Božjo voljo (MTK, Sin., 68).«

4. SINODALNI PRISTOP K FORMACIJI: Možnosti izpopolnjevanja

Delovna skupina se je soočila s številnimi možnostmi duhovne in osebne formacije in z izzivi opolnomočenja laikov.

1. *Kako sem seznanjen z vsemi oblikami formacije/izobraževanj, ki potekajo na škofijiški ravni (bralci, izredni delivci obhajila, ŽPS, ključarji ...)?*

Ljudje so z možnostmi izobraževanj seznanjeni preko župnikov, katehetskih skupnosti, prijateljev, znancev in osebnih povabil. Potrebna je osebna angažiranost in aktivnost pri iskanju informacij. Duhovniki dobijo veliko povabil in obvestil za različne dejavnosti, naslovljenih tudi na župnijsko občestvo. Pri tem se pojavljata dve težavi:

- Zgodi se, da duhovnik nima nikogar, ki bi ga lahko na takšne dogodke poslal oziroma se čuti nezainteresiranost,
- Zgodi se, da iz različnih razlogov obvestila in informacije ne pridejo do tistih, ki so jim namenjena.

Izziv je obveščanje in posredovanje informacij. Včasih se zdi, da je Cerkev ostala nekoliko zadaj v času vedno večje digitalne informiranosti. Izziv je stopiti naprej z upoštevanjem tistih, ki niso vešč digitalnega informiranja, in tistih, ki informacije sprejemajo samo še digitalno. Cerkev naj bo pozorna do vseh.

2. *Kaj je meni pomembno pri formaciji/oblikovanju župnijskega občestva?*

Pomembno je, da je človek slišan, sprejet in dobrodošel, v nadaljevanju pa, da je duhovno opolnomočen in kompetenten sodelavec. Občutek sprejetosti vliva pogum in je spodbuda k zavzetemu pristopu do dela. Pomemben vidik je osebno prepoznavanje lastne karizme.

Cerkev je dolžna nenehno skrbeti za formacijo in izobraževanje tako duhovnikov kot laikov. Poleg strokovnosti in vsebine je bistven sestavni del formacije tudi duhovnost.

3. *Na katerem področju bi si želeli ponudbe za formacijo/izobraževanje?*

Več ponudbe za izobraževanje bi si udeleženci želeli na naslednjih področjih:

- verska vzgoja
- katehetska formacija
- mladinska pastoralna
- delo z družinami in bolnimi

- usposabljanje voditeljev različnih skupin, ki so vpete v župnijsko pastoralo.

Pri vsej tej ponudbi naj bo vedno prisotna tudi duhovna formacija kot sestavni del nenehnega izobraževanja in poglobljanja osebne vere.

5. MOJA SOODGOVORNOST: Moj delež v življenju župnije

Delovna skupina se je soočila s konkretnimi vprašanji glede vodenja in strukturalnih sprememb v župniji/Cerkvi.

1. Kako doživljam pomanjkanje duhovnikov?

Pomanjkanje duhovnikov udeleženci dojemajo kot zaskrbljujoče. Združevanje župnij vidijo kot neizogibno. Duhovniki so preobremenjeni, s čimer povezujejo občutek ranljivosti in včasih nesoglasij med vodstvom in duhovniki. Pri vsem tem pa ni lahko niti laikom: ukinjanje svetih maš doživljajo farani kot nekaj stresnega in bolečega. V teh časih je tako potrebna še večja podpora laikov na področjih, kjer lahko razbremenijo duhovnike in jim pomagajo nositi del bremena.

Papež Frančišek spodbuja: »Sinodalnost zahteva čas za podelitev. Vabljeni smo, da govorimo s pristnim pogumom in poštenostjo (parrhesia) in tako vključujemo svobodo, resnico in ljubezen. Po dialogu lahko vsi rastejo v razumevanju. Ponižnost pri poslušanju potrebuje tudi pogum pri govorjenju. Vsakdo ima pravico biti slišan, tako kot ima vsak pravico govoriti.

Sinodalnost zahteva odprtost za spreobrnjenje in spremembe. Pogosto se upiramo temu, za kar nas poskuša navdušiti Sveti Duh. Poklicani smo k opuščanju stališč samovšečnosti in udobja, zaradi katerih se odločamo zgolj na podlagi tega, kako smo nekaj počeli v preteklosti.« (prim. Vademecum 2.3)

2. Diakonska služba in moj pogled nanjo.

Zahvala gre vsem diakonom, ki opravljajo to častivredno in dragoceno službo. Ljudem je potrebno službo stalnega diakona bolje predstaviti, saj le-ta v širši skupnosti ni dovolj poznana. Vseeno pa gre za delno rešitev, saj imata diakon in duhovnik različne naloge in karizme znotraj Cerkve. Zagotovo pa bi lahko diakoni prevzeli več nalog, ki ne veljajo

primarno za delo duhovnikov/župnikov (administrativna dela na župnijah, poučevanje verouka, ...).

Ob diakonski službi v krajevni Cerkvi je primerna spodbuda papeža Frančiška k odprtosti: »Cerkev je Kristusovo telo, polno različnih karizem, v kateri ima vsak član edinstveno vlogo. Vsi smo med seboj odvisni in si delimo enako dostojanstvo znotraj svetega Božjega ljudstva. Po Kristusovi podobi je resnična moč v služenju.« (prim. Vademekum 2.3.)

3. Ali bi vzpostavili službo voditelja nedeljskega bogoslužja, ki bi v ustreznih okoliščinah vključevala tudi nagovor (»pridigo«)?

Služba voditelja Božje besede se v prihodnosti, kjer se število duhovnikov iz dneva v dan zmanjšuje, kaže kot nujna, vendar pa je pri izbiri prave osebe za le-to potrebno biti zelo previden: Oseba mora živeti vero, se zavedati, da gre za službo služenja in biti v tesnem stiku z Božjo besedo. Za takšno službo je potrebna celostna in poglobljena formacija. Lepo bi bilo, da bi bila takšna služba dostopna tudi ženskam. Vseeno pa je potrebno poudariti, da služba voditelja Božje besede ne more nadomestiti bogoslužja svete maše (evharistije).

NADALJEVANJE POTI

Če pogledamo celotno sliko, je razvidno, da laiki želijo biti bolj polno vključeni v konkretno pastoralno delovanje. Želijo biti aktivni, želijo biti slišani in želijo uresničevati svojo karizmo. Zavedajo se nove situacije, ki prihaja s pomanjkanjem duhovnikov. Razveseljivo je, da so pripravljeni prevzeti njim lastne odgovornosti v župniji. Pogovor v sinodalnem duhu se je pokazal kot dar Svetega Duha, ki omogoča, da se duhovniki in verniki slišimo in govorimo isti jezik.

Spodbuda iz Poročila o povzetku sinodalne poti:

»Kako naj ponazorimo Božje kraljestvo in s kakšno priliko naj ga predstavimo?« (Mr 4,30). Gospodova beseda ima prednost pred besedami Cerkev. Besede učencev, celo besede sinode, so le odmev tistega, kar pravi Gospod sam.

Da bi oznanil kraljestvo, se je Jezus odločil govoriti v prilikah. V temeljnih izkušnjah človeškega življenja – v znamenjih narave, v potezah pri delu, v dejstvih vsakdanjega življenja – je našel podobe za razkrivanje Božje skrivnosti. Tako nam je povedal, da nas Kraljestvo presega, vendar nam ni tuje. Ali ga bomo videli v stvareh tega sveta ali pa ga ne bomo nikoli videli.

V semenu, ki je padlo v zemljo, je Jezus videl svojo usodo. Na videz nič, brez vrednosti ali pomena, obsojeno na propad, vendar ima dinamiko življenja, dinamiko, ki je neustavljiva, nepredvidljiva, pashalna. To je dinamika, ki je namenjena, da daje življenje, da postane kruh za mnoge. Kruh, ki je namenjen, da postane evharistija.

V današnji kulturi, v kateri se ljudje borimo za prevlado in smo obsedeni s prepoznavnostjo, je Cerkev poklicana, da ponovi Jezusove besede in jih ponovno oživi v vsej njihovi moči.

»S čim lahko primerjamo Božje kraljestvo ali s kakšno priliko ga lahko opišemo?« To Gospodovo vprašanje osvetljuje delo, ki je pred nami. Ne gre za to, da bi se razpršili po številnih frontah in sledili logiki učinkovitosti in proceduralnosti. Prej gre za to, da med mnogimi besedami in predlogi v tem poročilu zajamemo nekaj, kar se zdi majhno seme, a je polno prihodnosti, in si zamišljamo, kako ga posejati, da bo dozorelo za življenje mnogih.

»Kako se bo to zgodilo?« je vprašala Marija iz Nazareta (Lk 1,34), ko je slišala Besedo. Odgovor je en sam: tako, da ostajamo v svetlobi Svetega Duha in se prepuščamo njegovi moči.